

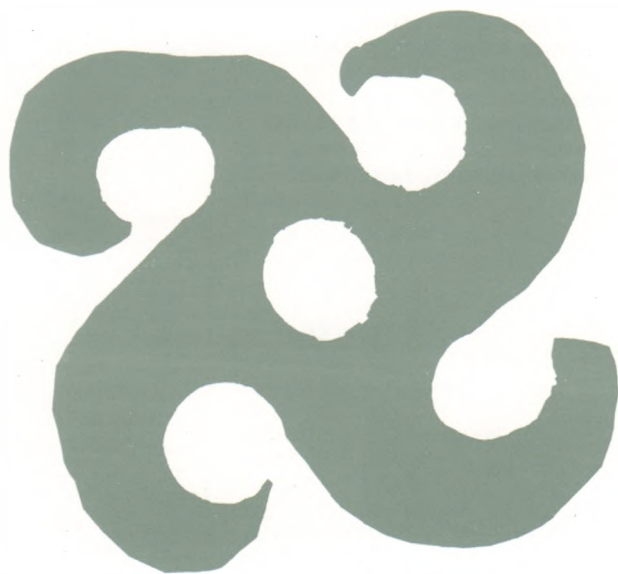

БАЙЫРКЫ КЫРГЫЗСТАНДЫН АЛТЫНДАРЫ
GOLD OF ANCIENT KYRGYZSTAN
ЗОЛОТО ДРЕВНЕГО КЫРГЫЗСТАНА

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик тарых музейи
State Historical Museum of the Kyrgyz Republic
Государственный исторический музей Кыргызской Республики

Кыргызстандагы АКШнын элчилиги
U.S. Embassy in Kyrgyzstan
Посольство США в Кыргызстане

Музейлик демилгелердин борбору
Center for Museum Initiatives
Центр музейных инициатив

БАЙЫРКЫ КЫРГЫЗСТАНДЫН АЛТЫНДАРЫ

КР Мамлекеттик тарых музейинин жыйынынан

GOLD OF ANCIENT KYRGYZSTAN

from the State Historical Museum's collection

ЗОЛОТО ДРЕВНЕГО КЫРГЫЗСТАНА

из собрания Государственного исторического музея КР

УДК 902/904
ББК 79.18
А13

Печатается по решению Ученого Совета Государственного исторического музея
Кыргызской Республики

Руководитель проекта: Алымова А.К. ученый секретарь ГИМ КР

Авторы текста и составители :

Алымова А.К., Притеева Н.А., Шаршеналиева А.Ш.

Координаторы проекта: Кожокматова К., Мундузбаева М.

Научные консультанты:

Абетеков А.К. - доцент, заслуженный деятель культуры КР

Табалдиев К.Ш. - кандидат исторических наук, доцент КТУ «Манас»

Перевод: Табалдиев К.Ш.

Художественная концепция и дизайн экспозиции: Шапаров У. Д.

Фотографии, дизайн и верстка : Чепко Д.В.

Особая благодарность Посольскому фонду сохранения культуры
Государственного департамента США и посольству США в Кыргызской Республике

Байыркы Кыргызстандын алтындыры = Золото древнего Кыргызстана / Авт.-сост. Алымова А.К., Притеева
Н.А., Шаршеналиева А.Ш.; Котор. Табалдиев К.Ш. - Б.: 2008. - 60 б. - Текст кырг., руск., англ. тил.

А13
ISBN 978-9967-24-651-5
А 4407000000-07

ISBN 978-9967-24-651-5

УДК 902/904
ББК 79.18

© Государственный исторический музей КР, 2008
© ООО «Центр музейных инициатив», 2008

Кымбаттуу достор!

АКШ Мамлекеттик департаментинин алдындагы маданият мурастарын сактоо боюнча Элчинин фонду тарабынын бөлүнгөн каражаттын жардамы менен кайра өз калыбына келтирилген Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик тарых музейинин сейрек кездешүүчү баалуу коллекциясынын көргөзмөсүн сиздерге тааныштуруу урматына ээ болгонуна өтө кубанычтуумун. Анткени, бул көргөзмө мамлекеттер арасындагы маданият тармагында кызматташунун эң сонун үлгүсү жана биздин эмгегибиздин жемиштүү жыйынтыгы.

1991 жылы түзүлгөн бул Фонд дүйнөнүн башка элдеринин маданиятына, тарыхына болгон Америка Кошмо Штаттарынын элинин терең кадырлосунун далили болуп эсептелет. Элчинин фонду бөлүп берген гранттык каражаттын жардамы менен бул асыл буюмдар реставрацияланып, экспозицияга атайын жабдылган көргөзмөгө коюлуп, сактоого ылайык шарт менен камсыз болду.

Бул долбоор, ушул аймакты көп кылымдар бою жердеген, урпактарына баа жеткис мурас калтырган элдин байыркы тарыхый салтына дагы бир жолу кайрылууга бизге мүмкүнчүлүк түздү. Асыл буюмдарды көрүп, байыркы ата-бабалардын чеберчилигине да, талантына да суктанасың. Алардын мурас байлыктарын аздектеген, сактаган урпактары - кыргыз эли да алардан кем эмес урматка татыктуу. Мен бул өлкөдө жашап, Кыргызстандын алтыны Алатоонун түпкүрүндө, музейлеринде гана эмес, ар бир кыргызстандыктын жүрөгүндө да алтындын кичине бөлүкчөсү бар экендигине ишендим.

Кыргызстандын элин да, меймандарын да бул коллекция менен кеңири таанышууга мүмкүнчүлүк түзгөн Кыргыз Республикасынын Маданият жана маалымат министрлигине, музей кызматкерлерине мен өтө терең ыраазычылыгымды билдирем. Бул эмгегибизди дүйнөлүк маданият мурасын байытууга кошкон саламабыз десек болот.

Мари Йованович

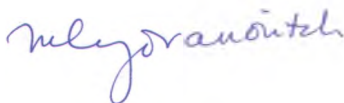
АКШнын Кыргыз
Республикасындагы элчиси

Dear friends,

I am genuinely happy and honored to present this marvelous example of cultural cooperation between the Kyrgyz Republic and the United States. The result of this cooperation is a unique collection of jewelry in the Kyrgyz State Museum of History, which was restored through the Ambassador's Fund for Cultural Preservation (AFCP) of the U.S. Department of State. The establishment of the Ambassador's Fund for Cultural Preservation in 1991 demonstrates the deep respect the people of the United States have toward the culture and history of other nations. Thanks to the AFCP grant, it was possible to restore the jewelry collection and facilitate its preservation and display.

This project allowed us once more to learn about the rich history and traditions of the people who populated these lands for centuries and left an invaluable legacy to future generations. Looking at this beautiful jewelry, we cannot help but admire the talents and craftsmanship of the ancestors of modern Kyrgyz. But the citizens of modern Kyrgyzstan deserve no less respect, as they managed not only to preserve but to enrich the wealth of their homeland. My experiences in this country have convinced me that gold is not only in the Alatau mountains and displayed in this museum, but gold is also in the hearts of the Kyrgyz people.

I am grateful to the Ministry of Culture and Information of the Kyrgyz Republic for their constant support and assistance, to the staff of the museum and also to all who made this wonderful collection accessible to Kyrgyz citizens and guests. Together we have made the world a richer place.

Marie Yovanovitch

U.S. Ambassador
to the Kyrgyz Republic

Дорогие друзья!

Я искренне рада, что мне выпала честь представить замечательный результат культурного сотрудничества между Соединенными Штатами Америки и Кыргызстаном – уникальную коллекцию ювелирных изделий государственного исторического музея Кыргызской Республики, восстановленную на средства Посольского фонда сохранения культурного наследия Госдепартамента США. Создание этого Фонда в 1991 году наглядно продемонстрировало то глубокое уважение, которое народ Соединенных Штатов питает к культуре и истории других народов нашей планеты. Благодаря гранту, выделенному Фондом, стало возможным провести реставрацию драгоценностей и обеспечить необходимые условия для их хранения и экспозиции.

Работа над этим проектом позволила нам еще раз прикоснуться к глубинным пластам истории и традиций народов, населявших эту землю в течение веков и оставивших будущим поколениям бесценное наследство. Глядя на эти драгоценные предметы, нельзя не восхищаться талантом и мастерством далеких предков. Но не меньшего уважения заслуживают и их потомки, граждане современного Кыргызстана, сумевшие сохранить и приумножить богатства своего родного края. Живя в этой стране, я убедилась, что золото Кыргызстана хранится не только в недрах Алатау и музейных залах – его частица есть в сердце каждого кыргызстанца.

Я глубоко признательна Министерству культуры и информации Кыргызской Республики за постоянную поддержку и помощь, сотрудникам музея, а также всем, кто сделал эту замечательную коллекцию доступной для жителей и гостей Кыргызстана. Вместе мы сделали мир богаче.

Мари Йованович

Посол США
в Кыргызской Республике

Кыргыз Республикасы байыркы искусство эстетиктерине бай маданий жана көркөм өнөр мурастарына. Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тарых музейиндеги алтындан жасалган байыркы көчмөндөрдүн асем буюмдары таандык.

Музей фондунда баалуу металлдан жасалган байыркы искусство буюмдарын топтоо XX кылымдын 60-чы жылдары башталган. Алардын катарын өткөн мезгилдин ар кайсы доорлоруна таандык чанда учуроочу зергер буюмдар түзөт. Алар Кыргызстан Илимдер академиясынын Тарых институтунун, Кыргыз улуттук университетинин көп жылдардан берки илимий изилдөөлөрү учурунда топтолгон. Музей коллекциясын топтоого археологдор Кожомбердиев И.К., Кожемяко П.Н., Винник Д.Ф., Абетеков А.К., Мокрынин В.П., Галочкина Н.Г., Ташбаева К.И., Табалдиев К.Ш. көрүнүктүү салым кошушкан. Музей коллекциясына кокусунан табылып, музейге тапшырылган I-V кылымдарга таандык буюмдар да бар.

Бүгүнкү күндө баалуу металлдардан жасалган 400гө жакын буюм музейде сакталууда.

Алардын катарында эрте темир дооруна таандык сейрек учуроочу көрүстөндөрдөн табылган сак, гунн, түрк дооруна мүнөздүү жана буддалык маданияттын искусство үлгүлөрү бар. Алар менен катар музейде күмүш буюмдар, салыктар, Караханийлер доорунун (X-XII кк.) алтын динарларынын үлгүлөрү бар. Ушул коллекциялар көп учурдан бери музейге келген көрүүчүлөргүнө көргөзүлгөн эмес.

Кыргызстандагы АКШнын дүйнөлүк маданий мурастарды сактоо боюнча Элчилик фондунун колдоосу менен биздин музейде «Кыргызстандын абалы алтындарын» ачык көргөзүү Фонду ачылып отурат. Фонддун ачылыш адыстар үчүн жана байыркы Темир-Тоонун тарыхына, «Эмгексиз» маданиятына өзгөчө эскерүү үчүн чоң окуя болду. Ал музейдин окуяга катышкан А.К. «Алтын фонд» КР мамлекеттик тарых музейинин баалуу металл коллекциясын сактоо» аттуу проекттин катышканда ишке ашырылат.

The Kyrgyz Republic is rich in ancient artwork. The State Historical Museum's collection of golden adornments from the early nomadic epoch showcases the cultural and artistic heritage of our country.

The collection of ancient artwork forged of precious metals began in the 1960's. It consists of unique works of art from various historical periods, and it is the result of many years of work by the Institute of History of the Academy of Sciences of Kyrgyzstan. Archaeologists I.K.Kozhemberdyev, P. N. K o z h e m y a k o , D.F.Vinnik, A.K.Abetekov, V.P.Mokrynin, V.D.Goryacheva, N. G. G a l o c h k i n a , K.T.Tashbayeva, K.Sh.Tabaldiev and others made significant contributions to the collection. The collection also contains gold that was accidentally uncovered and which dates from the First through Fifth centuries. Presently the museum collection contains approximately 400 items. Among them, there are unique works of art from the ancient Scythians, Huns, Buddhists, and others. The museum has silver items, medieval coins, and golden dinars from the Karakhanid epoch (X-XII centuries). Previously, museum visitors could not see and enjoy this collection.

The "Ancient Gold of Kyrgyzstan" Exhibit appeared in our museum thanks to the support of the Ambassador's Fund for Cultural Preservation. The opening of the Exhibit is an important cultural event for experts and for all those who are interested in the history and culture of the nomads of the ancient Tien Shan. The Academic Secretary of the State Historical Museum, A.K. Alymova, proposed the project. Within the framework of the Project, the museum restored and preserved these unique items, and organized the exhibit to include controlled storage and display of this in-

Кыргызская Республика богата произведениями древнего искусства. Памятникам культуры и художественного наследия страны относится коллекция золотых украшений эпохи ранних кочевников из собрания Государственного исторического музея КР.

Комплектование этой коллекции древнего искусства из драгоценных металлов началось в 60-е годы XX века. Она состоит из уникальных произведений ювелирного искусства, относящихся к разным периодам истории и является результатом многолетних исследований Института истории Академии наук Кыргызстана. Большой вклад в формирование этой коллекции внесли археологи Кожомбердиев И. К., Кожемяко П.Н., Винник Д.Ф., Абетеков А.К., Мокрынин В.П., Горячева В.Д., Галочкина Н.Г., Ташбаева К.Т., Табалдиев К.Ш. и другие. В собрание исторических ценностей музея вошли также и случайные находки из золота I-V вв.

В настоящее время музейная коллекция драгоценных металлов насчитывает около 400 предметов.

Среди них уникальные образцы искусства древних саков, гуннов, буддийской культуры и другие. В музее имеются серебряные изделия, клады средневековых монет а также некоторые образцы золотых динаров караханидской эпохи (X-XII вв.). До сих пор эта коллекция была недоступна для посетителей музея.

Благодаря поддержке Посольского фонда США по сохранению мирового культурного наследия в нашем музее появился Фонд открытого хранения «Золото Древнего Кыргызстана», открытие которого – большое культурное событие для специалистов и всех, кто интересуется историей и культурой кочевников седого Тянь-Шаня. Это стало возможным в результате реализации проекта «Золотой фонд: сохранение коллекции драгоценных металлов ГИМ КР», разработанного научным секретарем музея Алымовой А.К. В рамках проекта произведена реставрация и консервация уникальных предметов и соз-

Проект менен удаа айрым буюмдар реставрацияланды жана консервацияланды. Баалуу буюмдарды кылдат, аздектеп сактоо жана көргөзүү үчүн ыңгайлуу шарт түзүлдү.

Аталган ийгилик биздин көп кылымдарды карыткан тарыхыбызга болгон сый жана АКШ менен Кыргызстан элдеринин ортосундагы маданий байланыштын өнүгүшү болуп саналат.

Проекттин ийгиликтүү ишке ашышы Кыргыз тарых мамлекеттик музейинин 80-жылдык юбилеи үчүн сыйлуу белек болуусу менен бирге АКШнын Кыргызстандагы элчилигинин ишмердүүлүгүнүн мыкты үлгүсү болду.

Проекттин ишке ашырылышына колдоо көргөзгөндүгү үчүн Элчиликтин кызматкерлерине жана урматтуу элчи айым Мари Ивановичке ыраазычылык билдиребиз.

valuable collection of ancient artwork.

Restoration of the collection not only pays tribute to our centuries-old history but deepens the cultural cooperation between the people of the United States and Kyrgyzstan.

Successful implementation of this project became a timely gift for the 80th anniversary of the State Historical Museum of the Kyrgyz Republic and one more example of the fruitful work of the U.S. Embassy in Kyrgyzstan.

We thank the employees of the Embassy and personally Ambassador Marie Yovanovitch, without whom restoration and display of these treasures would have been impossible.

дана выставка с необходимыми условиями для бережного хранения и экспонирования этого бесценного собрания произведений древнего искусства.

Это не только дань уважения нашей многовековой истории, но и дальнейшее развитие культурного сотрудничества между народами США и Кыргызстана.

Успешная реализация проекта стала своевременным подарком к 80-летию юбилею Государственного исторического музея Кыргызской Республики и еще одним примером плодотворной деятельности Посольства США в Кыргызстане.

За оказанное содействие и помощь выражаем признательность сотрудникам посольства и лично Чрезвычайному и Полномочному послу г-же Мари Иванович.

Чынаев Ж.

Кыргыз Республикасынын
Мамлекеттик тарых музейинин
директору

J. Chynaev,

Director of the State Historical
Museum in the Kyrgyz Republic

Чынаев Ж.

Директор Государственного
исторического музея
Кыргызской Республики

БАЙЫРКЫ КЫРГЫЗСТАНДЫН АЛТЫНДАРЫ

GOLD OF ANCIENT KYRGYZSTAN

ЗОЛОТО ДРЕВНЕГО КЫРГЫЗСТАНА

Ар бир тарыхый доор өзүнө мүнөздүү тарыхый жана маданий эстеликтерди калтырган. Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тарых музейинин бай жана ар түркүн археологиялык коллекциясынын ичинен сыймыгы болуп кылымдар тереңинен бери келген алтын жана күмүш кооздук буюмдары эсептелет. Табылгалардын арбын бөлүгүнүн тарыхый мааниси жогору, дүйнөлүк деңгээлдеги маданий мурас катарына кошулат.

Баалуу металлдардан жасалган байыркы искусство буюмдары Евразия талаа тилкесинде жашаган калктардын маданиятынын, тарыхынын өнүгүү жолу тууралуу кабар берет. Алардын бай маданияты кийинчерээк Борбордук Азиянын байыркы элдеринин бири болгон кыргыз элинин маданиятынын негизин түзүп калат.

Алтын - адамзат алгач ачкан металлдын бири. Бекемдиги, күнгө чагылышкан кооздугу, ар кандай шартка карабастан турпатын сактоо өзгөчөлүгү бул металлдын кудай тарабынан жаратылган деген сыяктуу ишенимдин калыптанышына алып келген. Алтын кооздуктар байлык, молчулук символу болуу менен бирге байыркы коомдун төбөлдөрүнүн кудретин бекемдеген.

«Байыркы Кыргызстандын алтыны» аттуу фонду сак цивилизациясынын, чыгыштан чыккан Улуу

Every historical epoch made an impact on world history and culture. The collection of gold and silver adornments - which came to us from ancient times - is the pride of the rich and diverse archaeological collections at the State Historical Museum of the Kyrgyz Republic. The collection has special historical value and contributes to world cultural heritage.

Ancient artwork crafted from precious metals represents the historical development of the people who lived on the territory of the Eurasian steppes. Their rich culture later became a part of the culture of the modern Kyrgyz people - one of the most ancient nations of Central Asia.

Gold is one of the oldest precious metals. The beauty of gold shining in sunlight made people believe in the divine origin of this noble metal. Golden adornments symbolized luxury and wealth, and they demonstrated the power of the social elite in ancient societies.

The "Ancient Gold of Kyrgyzstan" Exhibit includes the best samples of adornments of Scythian civilization, the epoch of Great migration of

Кажда историческая эпоха оставила на нашей земле свои следы в виде памятников истории и культуры. Среди богатых и разнообразных археологических коллекций Государственного исторического музея Кыргызской Республики, его особой гордостью является собрание золотых и серебряных украшений, дошедших до нас из глубины веков. Большинство из них представляют особую историческую ценность и относятся к памятникам мирового культурного наследия.

Предметы древнего искусства из драгоценных металлов дают представление о путях исторического развития народов, живших на территории Евразийских степей. Их богатая культура позже органически вошла в материальную культуру современного кыргызского народа, одного из древнейших народов Центральной Азии.

Золото - один из первых металлов открытых человеком. Прочность и красота золота, сияющего солнечным светом, его способность оставаться неизменным в любых условиях, заставляли верить людей в божественное происхождение этого благородного металла. Золотые украшения символизировали роскошь и богатство, утверждали могущество социальной верхушки древнего общества.

көч доорунун, орто кылымдардагы Кыргызстандын зергер буюмдарынан турат. Сейрек учуроочу бул табылгалар өзүнүн кооздугу, жогорку чеберчиликте жасалышы аркылуу көңүлдү жубатат.

Жасалгалуу табылгалардын башаты Кетмен-Төбө өрөөнүндө, Ысык-Көлдүн түштүгүндө, Теңир-Тоонун ички өрөөндөрүндөгү Б.з.ч. VII-III кылымдарга таандык сак көрүстөндөрүнөн табылган. Жаныбарлар турпаты түшүрүлгөн алтындан, күмүштөн куюп жасалган кооз буюмдар тарых илиминде сактардын «айбанаттар» стилиндеги көркөм буюмдары деген ат менен белгилүү болуп, дүйнөлүк маанидеги табылгалар деңгээлине жеткен.

Сак уздары кылдат жасаган айбанаттардын образы, болжолу көчмөндөрдүн аскерлеринин эр жүрөктүүлүгү, каармандыгы, кыймылдуулугу сыяктуу сапаттары чагылдырылган болуу керек. Аталган сапаттар сактардын дүйнө кооздугун сезе билиши менен дал келген болуу керек. Эрте темир доорунун көрүнүктүү буюмдарынын үлгүлөрү деп, алтындан жасалган жейрендин, корооздун келбеттери түшүрүлгөн скульптуралар, арстандын, жолборстун келбеттери чагылдырылган бастырмалар жана үч бөлүктөн турган асыл таштар чөгөрүлгөн сөйкөнү атоого болот. Сак искусствосу бир эле учурда алардын социалдык, руханий, эстетикалык табитин чагылдырган.

Көчмөндөр чөйрөсүнүн ак сөөктөрүнүн аскер куралдарын, ат-жабыктарын, кийимин жогорку чеберчиликте кооздоп жасоо аркылуу сак коомунун дүйнө таануусу, этикалык идеалы чагылдырылган.

Сактардын сейрек учуроочу асем буюмдары менен удаа б.з. III-VI кылымдарында бир учурда алтын, күмүш, коло, темирди пайдаланып асем буюмдарды жасаган, баалуу металлдарды ширетүү, бириктирүү, таш чөгөрүү сыяктуу ыкмаларды мыкты өздөштүргөн зергерлер кеңири тарайт. Кылдат искусствонун евразиянын тоолуу-талаалуу тилкесинде тарашы Борбордук Азиянын чыгышынан хуннулардын чыгышы менен байланыштуу. Өз учурунда алар Евразиядагы калктардын коомдук, саясий, маданий турмушуна күчтүү таасирин тийгизген. Чүй

nations, and medieval Kyrgyzstan. These rarities delight us with their artistic quality, beauty and the craftsmanship of their creators.

The most ancient treasures in our collection came from the Scythian burial mounds of the VIII-III centuries B.C. and were found in excavations of archeological monuments in Ketmen-Tyobyo valley, Issyk-Kul hollow, and in the Inner Tian Shan. These unique examples of toreutics - made of gold and bronze with a zoomorphic image - went down in history as the Scythians' "bestial style" and won world fame.

The images of beasts - excellently represented by Scythian masters - personified the concepts and qualities that were important for nomadic warriors, such as strength, bravery, and quickness. These qualities also signified the Scythians' idea of beauty. Classic examples from that epoch include miniature gold sculptures of deer and roosters and embroidery and jewelry encrusted with falcons.

Undoubtedly, Scythian art was simultaneously a social, spiritual and aesthetic phenomenon. While satisfying the needs of the nomadic elite in richly-decorated weapons, harnesses, and clothes, the original decorative artwork reflected the worldview and ideals of Scythian society.

In addition to the unique art of the Scythian tribes, the golden adornments in the polychromatic style of the III-VI centuries AD also are of great interest. This amazing art originated in the vastness of the Eurasian steppes when tribes from the eastern regions of Central Asia - the Huns - arrived. These tribes influenced all areas of the public, political and cultural life of the Eurasian people. Unique monuments from that time include a collection of artwork from the destroyed burial grounds in Shamshy, in the Chui Valley,

Созданный Фонд открытого хранения «Золото Древнего Кыргызстана» представляет лучшие образцы ювелирного искусства сакской цивилизации, эпохи Великого переселения народов и средневекового Кыргызстана. Эти раритеты восхищают высокохудожественными достоинствами, красотой и мастерством их создателей.

Самыми ранними из них являются памятники декоративно-прикладного искусства из сакских курганов VIII-III вв. до нашей эры, найденных при раскопках археологических памятников в Кетмень-Тюбинской долине, Иссык-Кульской котловине и на территории Внутреннего Тянь-Шаня. Редчайшие памятники торевтики из золота и бронзы с зооморфным изображением вошли в историю под названием сакского «звериного стиля» и снискали мировую известность.

Очевидно, образы зверей, прекрасно переданные сакскими мастерами, были воплощением таких важных для воинов-кочевников понятий и качеств, как сила, храбрость, быстрота движения, и именно эти категории соответствовали представлению саков о прекрасном. К числу классических образцов этой эпохи можно отнести миниатюрные золотые скульптурки джейрана и петуха, нашивные бляшки с изображением птицы, льва и тигра, а также трехчастная серьга с инкрустацией и зернью.

Несомненным является тот факт, что сакское искусство было явлением одновременно социальным, духовным и эстетическим. Удовлетворяя потребности кочевнической знати в богато отделанном оружии, конском снаряжении, одежде, это своеобразное декоративно-прикладное искусство отражало мировоззрение и этические идеалы сакского общества.

Наряду с уникальными произведениями сакских племен значительный интерес представляют золотые украшения полихромного стиля III-VI вв. н.э. Это удивительное искусство зародилось на просторах евразийских степей, когда на историческую арену вышли племена из восточных регионов Центральной Азии - гунны (сюнну, хунну), по-

өрөөнүндөгү Шамшы, Алайдагы Жалпак-Дөбө, Бишкек шаарынын түндүк тарабындагы «Красный строитель» деп аталган жерлеринен табылган баалуу табылгалар аталган чыгыштан чыккан Улуу көч доорунун кенчтери болуп саналат.

Улуу Жибек жолунун калыптанышы жана илгерилеп өнүгүшү менен удаа буддизм, христианство, зороастризм диний агымдары азыркы Кыргызстан аймактарына тарайт. VIII кылымда Чүй жергесинде буддалык маданият кыска мезгилде гана өнүгөт. Буддалык маданияттын өнүгүшү, алардын храмдарынын курулушу VIII кылымга таандык. Чүй жергесиндеги Ак-Бешим, Кызыл-Суу, Новопокровка, Новопавловка жергелериндеги шаар чалдыбарларында буддалык ишеним аркылуу жаралган курулуштар орду табылган.

Кыргыз Республикасынын тарых музейинде орто кылымдардагы ар кыл диний ишенимдер менен байланыштуу коллекциялар сакталып турат. Алардын ичинде буддизмге мүнөздүү үлгүлүү табылгалар катарына сырты алтын буусуна кармалган торчолуу коло тоголорду кошууга болот. Чүй жергесинде буддалык табылгалардын көп учураганына караганда бул динди таратуучу ынтызар зыяратчылардын мол болгонун баамдоого болот.

XIII кылымда монгол урууларынын кириши Борбордук Азиядагы экономикалык, маданий өнүгүүнү башка маданий нукка буруп өзгөртөт. Ушул учурдан тартып байыркы мезгилден берки азыркы Кыргызстанды мекендеген калктардын материалдык жана руханий жактан жетишкен ийгилигин улаган өзгөчө кыргыз маданияты толук калыптанып өнүгө баштайт.

jewelry from Jalpack-Dyobyoby burial grounds in Alai, and original golden items from the destroyed burial mound "Krasnyi Stroitel," accidentally uncovered in the suburbs northeast of Bishkek.

Monuments of Buddhism and Christianity appeared on the territory of modern Kyrgyzstan as trade developed along the Great Silk Road. The VII – VIII centuries became the Golden Age of Buddhist culture in Central Asia, marked by construction of Buddhist temples throughout the territory. Buddhist objects have been discovered in the Chui Valley, in Ak-Beshim, Krasnaya Rechka, Novopokrovskoye, Sokulukskoye and Novopavlovskoye. The State Historical Museum of the Kyrgyz Republic includes a unique collection of medieval religious art. The best pieces are bronze statuettes of Buddhist gods and gilded bronze plaques. The numerous Buddhist items are evidence of the active work of missionaries during that period.

The invasion of Central Asia by Mongolian tribes in the XIIIth century forever changed the economic and cultural development of the Central Asian nations. The culture of the ancient Kyrgyz people developed at that time and adopted the best qualities of the ancient people who lived on the territory of modern Kyrgyzstan.

вливающие на все стороны общественной, политической и культурной жизни народов Евразии. К числу уникальных памятников этого времени относится коллекция художественных изделий из разрушенного могильника Шамши, в Чуйской долине, ювелирные украшения из могильника Джалпак-Дёбё на Алае и оригинальные золотые изделия из разрушенного кургана «Красный строитель», случайно обнаруженного на северо-восточной окраине г. Бишкек.

В связи с возникновением и развитием торговли по Великому шелковому пути, на территории современного Кыргызстана появляются памятники буддийской и христианской религий. Расцвет буддийской культуры и строительство храмов относится к VII-VIII вв. В Чуйской долине, на городищах Ак-Бешим, Красная речка, Новопокровское, Сокулукское, Новопавловское зафиксированы объекты буддийского культа. В Государственном историческом музее КР хранится уникальная коллекция предметов средневекового культового искусства, лучшими из которых являются скульптурные бронзовые статуэтки божеств буддийского пантеона и ажурные бронзовые бляхи, покрытые позолотой. Большое количество памятников буддийской культуры свидетельствует об активной деятельности миссионеров того периода.

Появление монгольских племен на территории Средней Азии в XIII в. надолго изменило экономическое и культурное развитие народов этого историко-культурного региона. Начиная с этого периода стала развиваться самобытная культура кыргызского народа, вобравшая в себя лучшие достижения материальной и духовной культуры древних народов, живших на территории современного Кыргызстана.

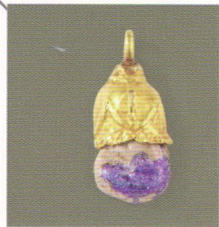
КЫРГЫЗСТАНДЫН БАЙЫРКЫ КӨЧМӨНДӨРҮНҮН АРХЕОЛОГИЯЛЫК ЭСТЕЛИКТЕРИ
THE ARCHEOLOGICAL MONUMENTS OF EARLY NOMADS' OF KYRGYZSTAN
АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ ПАМЯТНИКИ ДРЕВНИХ КОЧЕВНИКОВ КЫРГЫЗСТАН

1. Акчий-Карасу
2. Жалпак-Таш
3. Сары-Жон
4. Ак-Сенир
5. Кара-Каш
6. Жал-Арык
7. Алмалуу
8. Жалпак-Дөбө
9. Талдык
10. Туура-Суу
11. Чельпек
12. Торкен
13. Ак-Сенир
14. Кара-Буура
15. Красный строитель
16. Шамши
17. Бель-Саз
18. Сүттүү-Булак

1. Akchi-Karasu
2. Jalpak-Tash
3. Sary-Jon
4. Ak-Senir
5. Kara-Kash
6. Jal-Aryk
7. Almalu
8. Jalpak-Dyobyu
9. Taldyk
10. Tura-Su
11. Chelpek
12. Torken
13. Ak-Senir
14. Kara-Buura
15. Krasnyi Stroitel
16. Shamshi
17. Bel-Saz
18. Suttu-Bulak

САК КӨРҮСТӨНДӨРҮНӨН ТАБЫЛГАН АЛТЫНДАР

GOLD FROM SCYTHIAN BURIAL MOUNDS

ЗОЛОТО САКСКИХ КУРГАНОВ

Биздин заманга чейинки I миң жылдыктын азыркы Кыргызстан аймагында, байыркы перс жазма булактарында эскерилген «сак» уруулары жердеген. Геродот жана башка антикалык доордун авторлору аларды «азиялык скифтер» деп аташкан. Археологдордун казуулары, ачылыштары сак урууларынын көркөм буюмдарын илимий чөйрөгө тартуулады. Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тарых музейинде байыркы көчмөн калктардын чебер искусствосун чагылдырган алтын буюмдар сакталып турат.

Tribes – known from ancient Persian sources as “Sacae” – lived on the territory of modern Kyrgyzstan in the first millennium BC. Herodotus and ancient authors called them “Asian Scythians.” Archaeological excavations enriched knowledge of this ancient culture by uncovering Scythian adornments, which are now held in the State Historical Museum of the Kyrgyz Republic.

В первом тысячелетии до н.э. территорию современной Кыргызстана населяли племена, известные из древних персидских источников под этническим названием «саки». Геродот и другие античные авторы называли их «азиатскими скифами». Раскопки археологов обогатили историческую науку высокохудожественными изделиями сакских племен. В ГИМ КР хранятся великолепные золотые украшения из курганов ранних кочевников, свидетельствующие о высоком искусстве древних мастеров.

САК КӨРҮСТӨНДӨРҮНӨН ТАБЫЛГАН АЛТЫНДАР GOLD FROM SCYTHIAN BURIAL MOUNDS ЗОЛОТО САКСКИХ КУРГАНОВ

Биздин заманга чейинки I миң жылдыктын азыркы Кыргызстан аймагында, байыркы перс жазма булактарында эскерилген «сак» уруулары жердеген. Геродот жана башка антикалык доордун авторлору аларды «азиялык скифтер» деп аташкан. Археологдордун казуулары, ачылыштары сак урууларынын көркөм буюмдарын илимий чөйрөгө тартуулады. Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тарых музейинде байыркы көчмөн калктардын чебер искусствосун чагылдырган алтын буюмдар сакталып турат.

Tribes – known from ancient Persian sources as “Sacas” – lived on the territory of modern Kyrgyzstan in the first millennium BC. Herodotus and ancient authors called them “Asian Scythians.” Archaeological excavations enriched knowledge of this ancient culture by uncovering Scythian adornments, which are now held in the State Historical Museum of the Kyrgyz Republic.

В первом тысячелетии до н.э. территорию современного Кыргызстана населяли племена, известные из древних персидских источников под этническим названием «саки». Геродот и другие античные авторы называли их «азиатскими скифами». Раскопки археологов обогатили историческую науку высокохудожественными изделиями сакских племен. В ГИМ КР хранятся великолепные золотые украшения из курганов ранних кочевников, свидетельствующие о высоком искусстве древних мастеров.

Кетмен-Төбө, Жалпак-Таш көрүстөнү. Б.з.ч. V-III кк.

Кетмен-Төбө өрөөнүндөгү көрүстөндөрдөн сак мезгилине таандык буюмдар табылган. Жука алтындагы адамдын идиш кармап турган сүрөтү өзгөчө көңүлдү бурат.

Адамдын башы тартылган того.
Алтын. 2,7 x 3,2

*Өлчөмдөр сантиметр менен берилди

Ketmen-Tyoby, Jalpack-Tash burial ground. V-III century BC.

Many items from the Scythian age were found in the burial grounds of Ketmen-Tyoby hollow. Of great interest is a sewn plaque made of thin gold foil with an image of a man with a cup in his hands.

Plaque with a profile image of a man.
Gold. 2.7 x 3.2

*All measurements are in centimeters

Кетмень-Тюбе, могильник Джалпак-Таш. V-III вв. до н. э.

В могильниках Кетмень-Тюбинской долины найдено множество предметов сакского времени. Большой интерес вызывает нашивная бляшка из тонкого листового золота с изображением человека с кубком в руках.

Бляшка с профильным изображением человека.
Золото. 2,7 x 3,2

*Размеры указаны в сантиметрах

Кетмен-Төбө, Жалпак-Таш көрүстөнү. Б.з.ч. V-III кк.

Ketmen-Tyobyoy, Jalpack-Tash burial ground. V-III century BC.

Кетмень-Тюбе, могильник Джалпак-Таш. V-III вв. до н. э.

Торчолуу асма кооздук.
Алтын, паста теги. 2,5 x 2,0

Open worked pendant.
Gold, paste. 2.5 x 2.0

Подвеска ажурная.
Золото, паста. 2,5 x 2,0

Мончок. Алтын. Узундугу 1,1

Bead. Gold. Length 1.1

Бусинка. Золото. Длина 1,1

Куш тартылган того.
Алтын. 3,9 x 3,5

Plaque with an image of bird.
Gold. 3.9 x 3.5

Бляшка с изображением птицы.
Золото. 3,9 x 3,5

Кетмен-Төбө,
Акчий-Карасу көрүстөнү.
Б.з.ч. VI-III кк.

Жолборс келбеттүү того.
Алтын. 2,5 x 1,1

Ketmen-Tyobyu,
Akchi-Karasu, burial ground
VI-III centuries BC.

Plaque with an image of tiger.
Gold. 2.5 x 1.1

Кетмень-Тюбе,
могильник Акчий-Карасу.
VI-III вв. до н. э.

Бляшка с изображением тигра.
Золото. 2,5 x 1,1

Кетмен-Төбө,
Акчий-Карасу көрүстөнү.
Б.з.ч. VI-III кк.

Ketmen-Tyobyu,
Akchi-Karasu, burial ground
VI-III centuries BC.

Кетмень-Тюбе,
могильник Акчий-Карасу.
VI-III вв. до н. э.

Куш келбети түшүрүлгөн шакек.
Алтын. Диаметри 2

Ring with an image of bird on a shield.
Gold. Diameter 2

Кольцо с изображением птицы на
щитке. Золото. Диаметр 2

Бугу келбеттүү жука алтын.
Алтын. 4 x 3

Figurine of deer made of foil.
Gold. 4 x 3

Фигурка оленя из фольги.
Золото. 4 x 3

Оймолуу асма кооздук
Алтын. 3 x 1,5

Pendants with stamped ornament
Gold. 3x1.5

Подвески со штампованным
орнаментом.
Золото. 3 x 1,5

Корооз келбети.
Алтын. Бийиктиги 2,4

Figurine of cock. Gold. Height 2.4

Фигурка петуха. Золото. Высота 2,4

Кетмен-Төбө, Кара-Каш көрүстөнү. Б.з.ч. VI-IV кк.

Сак искусствосуна кичине көлөмдөгү скульптуралар мүнөздүү. Чеберлер кадимки жаныбарлардын келбетин түшүрүшкөн. Үлгү катарында корооз келбетин жана эки шумкар келбети менен кооздолгон сырганы айтууга болот.

Ketmen-Tyoby, Kara-Kash burial ground. VI-IV centuries BC.

Scythian artists used images of real animals representing them in miniature sculpture. A good example of this is a figurine of a golden rooster and a gold earring with an engraving of two falcons.

Кетмень-Тюбе, могильник Кара-Каш. VI-IV вв до н.э.

Для сакского искусства характерна скульптура малых форм. Мастера обращались к образам реальных животных. Примером такого искусства служат фигурка золотого петуха и золотая серьга с изображением двух соколов с инкрустацией и зернью.

Эки шумкар келбети менен кооздолгон сырга.
Алтын. Узундугу 4,5

Earring with an image of two falcons.
Gold. Length 4.5

Серьга с двумя фигурками соколов.
Золото. Длина 4,5

**Кетмен-Төбө, Жал-Арык
көрүстөнү. Б.з.ч. V-III кк.**

Байыркы сүрөтчүлөрдүн күндү көп тарткандарына караганда күнгө сыйынуу диний ишенимде орчундуу оорунду ээлеген. Тегерекче, кошуу сымал жана свастика өңдүү белгилер күн түшүнүгүнө жакын. Бул сүрөттөр көп дүйнө элдеринде жашоону, жарыкты жана кутту белгилейт.

Жука алтындагы гүл түспөлү.
Алтын 3 x 3

**Ketmen-Tyobyoy, Jal-Aryk.
V-III centuries BC.**

Solar symbols have ancient roots and often are identified with Sun worship. The image of the sun is one of the most ancient sacred symbols and is found in many nations worldwide. Solar drawings underwent a complex evolution: circle – cross – swastika. As a solar symbol, the swastika serves as an emblem of life and light, fortune and creation.

Vortical rosette made of foil.
Gold. 3 x 3

**Кетмень-Тюбе, могилик
Джал-Арык. V-III вв. до н. э.**

Изображения, связанные с солярными знаками, имеют очень древние корни и чаще всего отождествлялись с культом Солнца. Рисунок солнца один из наиболее архаичных сакральных символов, встречающийся у многих народов мира, получился в результате сложной эволюции в изображении солнца: круг – крест – свастика. Как солярный знак свастика служит эмблемой жизни и света, удачи и созидания.

Вихревая розетка из фольги.
Золото. 3 x 3

Турган арстан келбети.
Жал-Арык көрүстөнү. Б.з.ч. V-III кк.
Алтын. 2,3 x 2,0

Figurine of standing lion.
Jal-Aryk burial ground. V-III centuries BC.
Gold. 2.3 x 2.0

Фигурка стоящего льва.
Могильник Джал-Арык. V-III вв. до н. э.
Золото. 2,3 x 2,0

Тегерек торчолуу того.
Кара-каш көрүстөнү.
Алтын. Диаметри 2,6

Round open worked plaque.
Kara-Kash burial ground. Gold.
Diameter 2.6

Бляшка круглая ажурная.
Могильник Кара-Каш. Золото.
Диаметр 2,6

Көзчөлүү така сымал
кооздолгон сырға.
Алмалуу көрүстөнү.
Алтын 2 x 1,5

Horseshoe-shaped earrings
with five balls and granulation.
Almaluu burial ground.
Gold. 2x1.5

Серьги подковообразные
с пятью шариками с зерной.
Моги́льник Алмалуу.
Золото. 2 x 1,5

**Кетмен-Төбө, Акчий-Карасу
көрүстөнү. Б.з.ч. V-III кк.**

Бастырмалар менен салтанат
уурунда кийилүүчү кийимдер
кооздолгон. Көпчүлүк бастыр-
маларга окшош оймолорду бир
сүрөт менен чегилген.

**Ketmen-Tyoby, Akchi-Karasu
burial ground. V-III centuries BC.**

The plaques were used as
decoration and were sewn on
festive clothing. Usually they
used hundreds of similar plaques
- made by one and the same
stamp.

**Кетмень-Тюбе, моги́льник
Акчий-Карасу. V-III вв. до н.э.**

Бляшки служили украшением
парадной одежды. Обычно для
декора использовались сотни
одинаковых бляшек, сделанных
одним штампом.

Тамчы сымал
кооздолгон того.
Ак-Сеңир көрүстөнү.
Б.з.ч. IV-III кк.
Алтын 2,5 x 1,5

Drop-shaped plaques
with figured cuts.
Ak-Senir burial ground.
IV-III centuries BC.
Gold. 2.5 x 1.5

Бляшки каплевидные
с фигурными вырезами.
Моги́льник Ак-Сеңир.
IV-III вв. до н. э.
Золото. 2,5 x 1,5

Жейрен келбети.
Алтын. 1 x 1,8.

**Ысык-Көл,
Тура-Суу көрүстөнү.
Б.з.ч.V-IV кк.**

Айбанаттар сүрөттөрү келбеттери аркылуу байыркы көчмөндөр маанилүү түшүндүрмөлөрдү белгилешкен. Сактардын чеберлери ар кыл материалдарга ылайыкташкан көп кырдуу ыкмаларды өздөштүрүшкөн. Ал искусствонун көрүнүктүү үлгүлөрүнүн бири баш кийимдин төбөсүнө бекитилүүчү жейрендин келбети болуп саналат.

Figurine of goitred.
Gold. 1 x 1,8

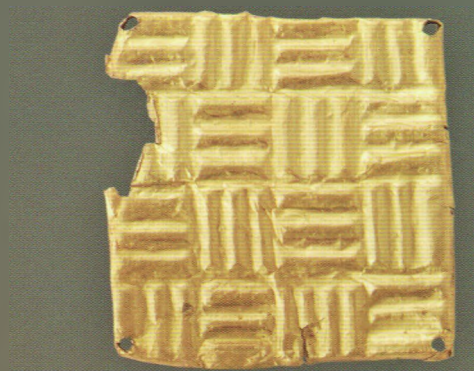
**Issyk-Kul,
Tura-Suu burial ground,
V-IV centuries BC.**

Zoomorphic images served for ancient nomads as a very important system of signs. Scythian art is distinguished by an excellent grasp of the material and methods of composition. The best illustration of their art is a figurine of running deer, which was used to decorate headgear.

Фигурка джейрана.
Золото. 1 x 1,8

**Иссык-Куль,
могильник Тура-Суу
V-IV вв. до н. э.**

Зооморфные изображения были для древних кочевников важной знаковой системой. Искусство сакских мастеров отличается блестящим владением материалом и приемами композиции. Одним из лучших образцов их искусства является фигурка бегущего джейрана, служившая завершающим головному убору.

Чегип түшүрүлгөн оймолуу бастырма.
Алтын. 2,7 x 2,7

Sewn plaque with stamped
ornament.
Gold. 2.7 x 2.7

Бляшка нашивная со
штампованным орнаментом.
Золото. 2,7 x 2,7

САК КӨЧМӨНДӨРүнүн МАДИНАСЫ. ТАСИЛДИН АЛТЫНДА. • ЗОЛОТО. 1 x 1,8

Курмандык аткаруучу идиштин
түркүктөрү.
Ысык-Көл жергеси, Чепек айылы.
Коло. Бийктиги 22.

Fragments of sacrificial table.
Issyk-Kul hollow,
Chelpek village.
Bronze. Height 22

Фрагменты жертвенного стола.
Иссык-Кульская котловина,
с. Чельпек.
Бронза. Высота 22

Бастырмалар. Кетмен-Төбө
көрүстөнү. Боз-Тектир. Коло.

Plaques. Ketmen-Tyoby, Bos-Tektir
burial ground. Bronze.

Букалар келбети. Коло.
Узундугу 7

Figurine of lying bulls.
Bronze. Length 7

Фигурки лежащих быков.
Бронза. Длина 7

ЧЫГЫШТАН ЧЫККАН УЛУУ КӨЧ ДООРУНУН АЛТЫНДАРЫ GOLD FROM THE EPOCH OF THE GREAT MIGRATION OF NATIONS ЗОЛОТО ЭПОХИ ВЕЛИКОГО ПЕРЕСЕЛЕНИЯ НАРОДОВ

Сак искусствосунун чанда кездешүүчү буюмдары менен удаа б.э. I миң жылдыгынын биринчи жарымында ар кыл материалдарды бириктирип жасалуучу жаңы полихромдук деп аталган стили кеңири тараган. Өзгөчө кызыгууну туудурган бул ыкма евразиянын талаа тилкесинде калыптанган. Ушул учурдун кооздук буюмдары жогорку эстетикалык табитке татыктуу болуу менен бирге гунндар мезгилинин тарыхын, маданиятын изилдөө үчүн маанилүү булак болуп саналат.

In the first half of the first millennium AD, the polychromatic style dominated the nomadic artwork of the mountains and steppes. That style included a multitude of colors. Polychromy was achieved by various technical methods such as incrustation, granulation, filigree, and cold hammering. Later, all these methods were preserved and improved by Kyrgyz artists and craftsmen, who used them in crafting jewelry. The adornments of that period are distinguished by their high esthetic merits, and at the same time they are an important source of knowledge of the history and culture of the Hun age.

Впервой половине I тыс. н.э. в искусстве кочевников горных и степных зон преобладает полихромный стиль, в основе которого было многоцветие. Полихромия достигалась различными техническими приемами, такими как инкрустация, зернь, филигрань, холодная ковка. Впоследствии все эти приемы были сохранены и совершенствованы кыргызскими мастерами, что нашло отражение в ювелирных украшениях нашего народа. Украшения этого периода отличаются высокими эстетическими достоинствами и одновременно являются важным источником знаний по истории и культуре гуннского времени.

Илме кооздук.
Кетмен-Төбө көрүстөнү,
Ак-Сеңир. I-III кк.
Алтын. Узундугу 3,3

A pendant. Ketmen-Tyobyoy,
Ak-Senir burial ground.
I-III centuries
Gold. Length 3.3

Подвеска. Кетмень-Тюбе,
могильник Ак-Сенир. I-III вв.
Золото. Длина 3,3

**Кетмен-Төбө,
Б.з.ч. III – VI кылымдын
башындагы эстеликтери.**

Маркумдун көздөрүн,
оозун жабуучу кептер.
Торкен көрүстөнү. Алтын.
Узундугу 24, туурасы 15,5

Археологиялык табылгалардын арасында чакан бет кептер кездешет. Бет кептер маркумдун бетине калтыруу адаты байыркы көчмөндөрдүн тиги дүйнө менен болгон ишеними менен байланыштуу. Бул адат евразиянын көп калктарына мүнөздүү болгон.

**Monuments of
Ketmen-Tyobyoy,
III – beginning of VI century.**

The mortuary masks consisting of two parts – eye covers and mouth covers. Torken burial ground. Gold. Length 24, height 15,5

Among the archeological findings, there are miniature mortuary masks made of separate details. The custom of burying the dead in masks is related to the nomads' ideas about the afterlife. This custom was popular among many nations of the Eurasian steppes.

**Памятники Кетмень-Тюбе,
III – нач. VI вв.**

Погребальная маска, состоящая из двух частей - наглазники и накладки на рот. Могильник Торкен. Золото. Длина 24, высота 15,5

В курганах древних кочевников встречаются миниатюрные и состоящие из отдельных деталей погребальные маски. Обычай класть маски на лица умерших связан с представлениями о потустороннем мире и был распространен у многих народов евразийских степей.

Маркумдун беттин жапкан кеп.
Торкен көрүстөнү. Алтын. 3 x 2,5 x 1

Miniature mask made of foil.
Torken burial ground. Gold. 3 X 2.5 x 1

Маска миниатюрная из фольги.
Могильник Торкен. Золото. 3 x 2,5 x 1

Торчолуу сырға.
Алтын, гранат; филигран,
майда шуру. 2,4 x 1,8

Open worked earring.
Gold, garnet; filigree,
granulation. 2.4 x 1.8

Серьга ажурная.
Золото, гранат; филигрань,
зернь. 2,4 x 1,8

Кетмен-Төбө,
Боз-Тектир көрүстөнү.
III – VI к.башы.

Ketmen-Tyobyu,
Boz-Tektir burial ground.
III – beginning of VI century.

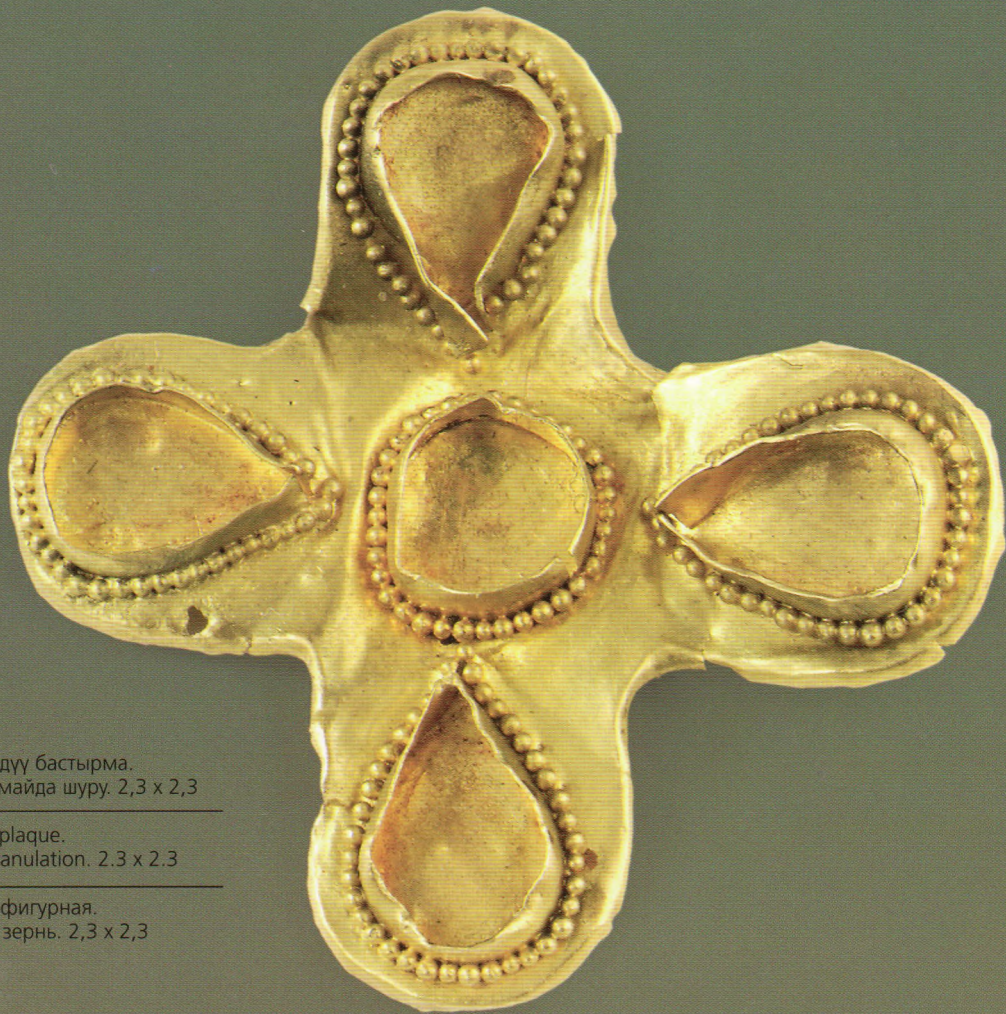
Кетмень-Тюбе,
могильник Боз-Тектир.
III- нач. VI вв.

Бастырма.
Алтын буусуна кармалган коло,
гранат, акак; майда шуру.
2,5 x 1,8

Plaque.
Bronze, gilding, garnet, cornelian;
granulation.
2.5x1.8

Бляшка.
Бронза, позолота, гранат,
сердолик; зернь.
2,5 x 1,8

Figured plaque.
Gold; granulation. 2.3 x 2.3

Бляшка фигурная.
Золото; зернь. 2,3 x 2,3

Кетмен-Төбө,
Боз-Тектир көрүстөнү.
III – VI к.башы.

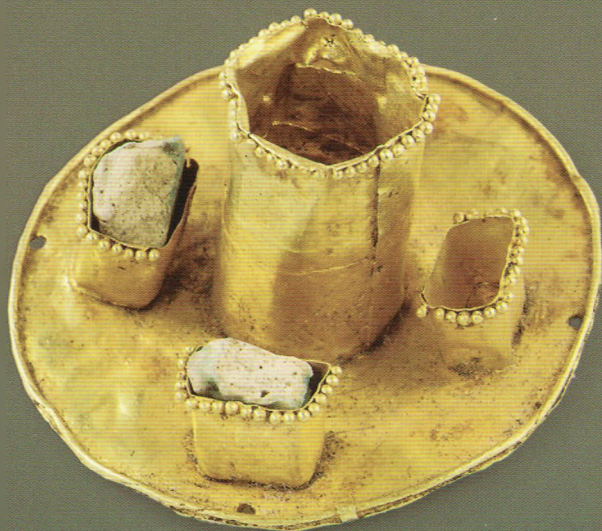
Ketmen-Tyoby, Boz-Tektir burial ground.
III – beginning of VI century.

Кетмень-Тюбе,
могильник Боз-Тектир.
III- нач. VI вв.

Буюмдун башына орнотулуучу беш
көздүү кооздук буюм.
Алтын; майда шуру.
Диаметри 5, узундугу 1,5

Upper part with five cells for insets.
Gold; granulation.
Diameter 3, length 1.5

Навершие с пятью ячейками для вставок. Золото; зернь.
Диаметр 3, длина 1,5

Кетмен-Төбө, III – V.
Акчий-Карасу көрүстөнү.

Тегерек того.
Алтын, металл,
ак жана кызыл түстөгү таш.
Диаметри 5

Ketmen-Tyobyu,
Akchi-Karasu burial ground.

Round plaque.
Gold, metal,
stone of white and red color.
Diameter 5

Кетмень-Тюбе, III-V вв.
Могильник Акчий-Карасу.

Бляшка круглая.
Золото, металл,
камень белого и красного цвета.
Диаметр 5

Кетмен-Төбө,
Жал-Арык көрүстөнү.
III – VI к.башы

Ketmen-Tyobyu,
Jal-Aryk burial ground.
III-beginning of VI century

Кетмень-Тюбе,
могильник Жал-Арык.
III-нач. VI вв.

Тегерек, көзчөлүү того.
Алтын, коло, гранат; майда шуру.
Диаметри 1,5

Round plaque with an inset.
Gold, bronze, garnet; granulation.
Diameter 1.5

Бляшка круглая с вставкой.
Золото, бронза, гранат; зернь.
Диаметр 1,5

Шакектин калканчасы.
Алтын буусуна карматылган коло,
гранат, паста; майда шуру. 2,6 x 1,5

Ring's plate.
Gilding, bronze, garnet, paste;
granulation. 2.6 x 1.5

Щиток перстня.
Позолота, бронза, гранат, паста;
зернь. 2,6 x 1,5

Көзчөлүү бастырма.
Алтын, айнек; майда шуру. 1,7 x 2

Plate with insets.
Gold, glass; granulation. 1.7 x 2

Накладка с вставками.
Золото, стекло; зернь. 1,7 x 2

Кетмен-Төбө,
Жал-Арык көрүстөнү.
III – VI к.башы.

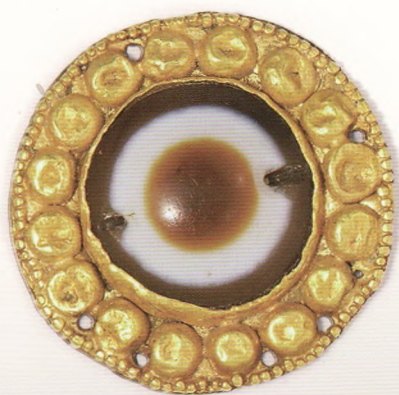
Топчулар.
Алтын, гранат, акак;
майда шуру.

Ketmen-Tyobyо,
Boz-Tektir burial ground.
III – beginning of VI century.

Buttons.
Gold, garnet, cornelian;
granulation.

Кетмень-Тюбе,
могильник Джал-Арык.
III-нач. VI вв.

Пуговицы.
Золото, гранат, сердолик;
зернь.

Талас өрөөнүнүн
эстеликтери. I-V кк.

Monuments of Talas Valley.
I-V centuries.

Памятники Таласской
долины. I-V вв.

Көздүү того.
Желе-Дөбө көрүстөнү.
Алтын, «жолборс көз» ташы.
Диаметри 3

Plaque with an insert made of
"tiger's eye" stone
Jele-Dyobyu burial ground.
Gold, stone. Diameter 3

Бляшка с вставкой из камня
«тигровый глаз».
Могильник Джеле-Дюбе.
Золото, камень.
Диаметр 3

Торчолуу того.
Желе-Дөбө көрүстөнү.
Алтын. 1,4 x 1,4

Open worked plaque.
Jele-Dyobyu burial ground.
Gold. 1.4x1.4

Бляшка ажурная.
Могильник Джеле-Дюбе.
Золото. 1,4 x 1,4

Шакектин, сырганын бөлүктөрү.
Алтын, гранат; майда шуру.
Шакек 1,5 x 1,2. Сырга 1,6 x 1,4

Fragments of ring and earrings
Gold, paste, granulation.
Ring 1.5x1.2. Earring 1.6x1.4

Фрагменты перстня и серьги.
Золото, гранат; зернь.
Перстень 1,5 x 1,2. Серьга 1,6 x 1,4

**Талас өрөөнүнүн
эстеликтери. I-V кк.**

Чынжырча медальону менен.
Кара-Буура көрүстөнү.
Алтын, күмүш, жез, альмандин.
Узундугу: чынжырча- 41,5,
медальон-2,7

**Monuments of Talas Valley.
I-V centuries.**

Chain with medallion.
Kara-Buura burial ground.
Gold, silver, copper, almandine.
Length: chain 41.5, medallion 2.7

**Памятники Таласской
долины. I-V вв.**

Цепочка с медальоном.
Могильник Кара-Буура.
Золото, серебро, медь, альмандин.
Длина: цепь- 41,5, медальон – 2,7

Талас өрөөнүнүн эстеликтери.
III -нач. VI кк.

Monuments of Talas Valley.
III-VI centuries.

Памятники Таласской долины.
III -нач. VI вв.

Илме. Орловское шаарчасы.
Алтын. 4 x 2,5

Pendant. Orlovsk ancient settlement.
Gold. 4 x 2,5

Подвеска. Орловское городище.
Золото. 4 x 2,5

Колт. Кара-Буура көрүстөнү.
Алтын, паста; майда шуру.

Kolt. Kara-Buura burial ground.
Gold, paste; granulation.

Колт. Могильник Кара-Буура.
Золото, паста; зернь.

ШАМШИ КӨРҮСТӨНҮН КЕРЕМЕТТЕРИ TREASURES OF THE SHAMSHI BURIAL GROUND СОКРОВИЩА МОГИЛЬНИКА ШАМШИ

Чыгыштан чыккан Улуу көч доорунун археологиялык эстеликтеринин ичинен өзгөчө кызыгууну туудурган 1958 жылы Чүй өрөөнүндөгү Шамшы көрүстөнүнөн табылган көркөм буюмдардын коллекциясы болуп саналат. Эстелик археологдор Кожемяко П.Н., Кожомбердиев И., Винник Д.Ф. тарабынан изилденген. Шамшыдагы көрүстөндүн диаметри 20 метрге, бийиктиги 2 метрге чейин болгон. Көмүлгөн аялдын жогорку даражалуулугун көрүстөндө табылган бай табылгалар көрсөтүп турат.

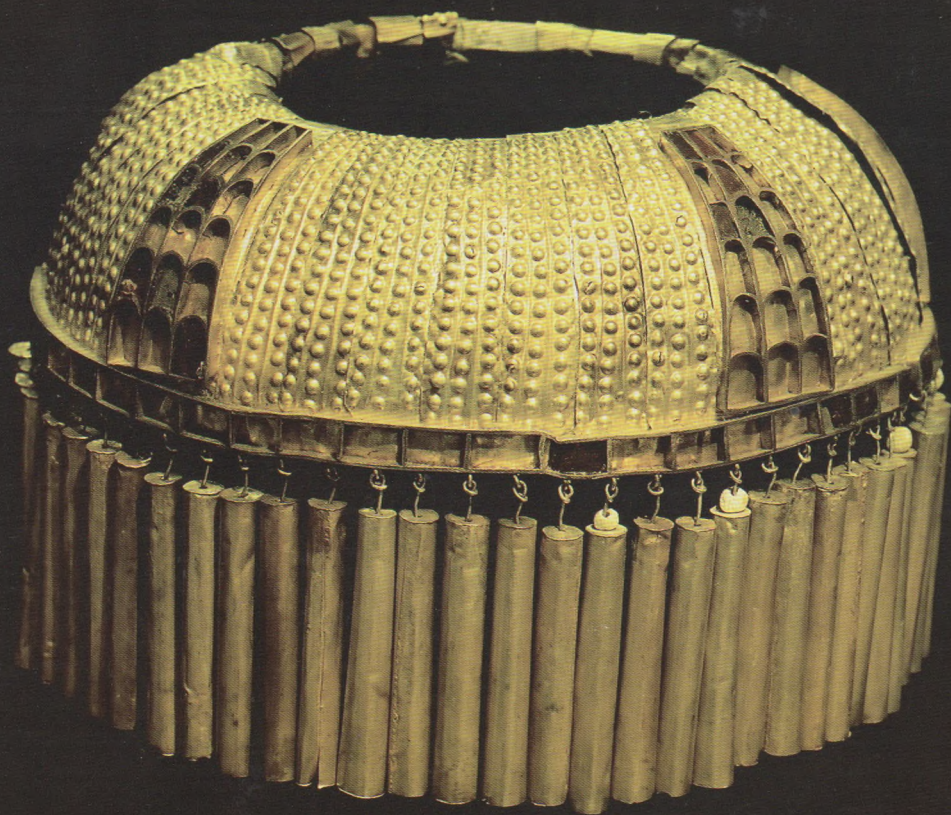
Кыргыз мамлекеттик тарых музейинде 100гө жакын табылгалар сакталып турат. Анын ичинде алтындан, күмүштөн жогорку чеберчиликте жасалган буюмдар бар. Атап айтканда, аялдын келбети түшүрүлгөн гранат ташы бекитилген медальон, көзчөлөрү жана өзгөчө үн чыгарып туруучу илинчектери бар диадема, чачка, чыкыйга тагылуучу кооздуктар, алтын бет кап жана акак менен кооздолгон атжабдыктын шөкөттөрү бар.

Among the archeological monuments from the epoch of the Great migration of nations, the collection of artwork that was accidentally uncovered in the Shamshi burial ground in the Chui Valley in 1958 is of great interest. This artwork was studied by archeologists P.N.Kozhemiako, I.Kozhomberdiev, and D.F.Vinnik. The items uncovered from the burial ground testify to the high social status of the buried woman.

The State Historical Museum's collection consists of approximately 100 items, including unique pieces of ancient decorative and applied arts, made of gold and silver, like a medallion with an image of a woman made of garnet; diadem – an adornment of female headgear with colored insets and noisy pendants, hair and temporal pendants, rings, a golden mortuary mask with incrustation, massive plaques with stones and granulation for decoration of a harness.

Среди археологических памятников эпохи Великого переселения народов большой интерес представляет коллекция художественных изделий, случайно обнаруженных в разрушенном курганном могильнике Шамши в Чуйской долине в 1958 г. Памятник был обследован археологами Кожемяко П.Н., Кожомбердиевым И., Винник Д.Ф. Находки из могильника свидетельствуют о высоком социальном статусе погребенной женщины.

Коллекция Государственного исторического музея включает около 100 экспонатов, среди которых уникальные предметы древнего декоративно-прикладного искусства, изготовленные из золота и серебра, такие как медальон с погрудным изображением женщины, выполненного из граната, диадема с цветными вставками и трубчатыми подвесками, наконечники и височные украшения, массивные перстни, золотая лицевая маска, детали украшения конского снаряжения – металлические накладки и подвески со вставками из камней.

Чүй өрөөнү.
Шамшы көрүстөнү.
IV – VI к. башы.

Аялдын баш кийиминин
кооздууктары. Алтын.
Диаметри 15-17

Chui valley.
Shamshi burial ground.
IV-beginning of VI century

Adornment of
female headgear.
Gold. Diameter 15-17

Чуйская долина.
Моги́льник Шамши.
IV – нач. VI вв.

Украшение женского
головного убора.
Золото. Диаметр 15-17

Бет кап жука алтындан жасалган. Жаактарында татуировка сымал чийип түшүрүлгөн жана ак боёк менен боёгон даракча сымал сүрөт бар.

Бет кап.
Алтын. Акак. 20,4 x 15,3.

The mask is made of goldfoil. The features are drawn schematically, on the cheeks there is an imitation of a tattoo made by engraving and white color representing the "tree of life."

Mask.
Gold, cornelian. 20.4 x 15.3

Маска изготовлена из листового золота. Черты лица намечены схематично, на щеках гравировкой и белой краской сделана имитация татуировки с изображением «древа жизни»

Маска.
Золото, сердолик. 20,4 x 15,3

Медальон. Алтын, гранат. 3,7 x 3,2.

The medallion. Gold, garnet. 3.7 x 3.2

Медальон. Золото, гранат. 3,7 x 3,2

**Чүй өрөөнү.
Шамшы көрүстөнү.
IV – VI к. башы.**

Чыккыйга тагылуучу кооздук.
Алтын, жез. Узундугу 16,5.

**Chui valley.
Shamshi burial ground.
IV-beginning of VI century**

Temporal adornments.
Gold, copper. Length 16.5

**Чуйская долина.
Моги́льник Шамши.
IV – нач. VI вв.**

Височные украшения.
Золото, медь. Длина 16,5

Чачка тагылуучу кооздуктар.
Алтын; филигран, майда шуру.
Диаметри 2,3 x 2,5.

Hair pendants.
Gold; filigree, granulation.
Diameter 2.3 x 2.5.

Накосные подвески.
Золото; филигрань, зернь.
Диаметр 2,3 x 2,5

Шакектер. Алтын, гранат; майда шуру.
Чоң калканча 4,1 x 2,0.
Кичине калканча 0,4. Диаметри 1,7

Rings. Gold, garnet; granulation
Big plate – 4.1 x 2.0. Small plate 0.4
Diameter 1.7

Перстни. Золото, гранат; зернь.
Щиток большой – 4,1 x 2,0
Щиток малый 0,4. Диаметр 1,7

Чүй өрөөнү.
Шамшы көрүстөнү.
IV – VI к. башы.

Chui valley.
Shamshi burial ground.
IV-beginning of VI century

Чуйская долина.
Моги́льник Шамши.
IV – нач. VI вв.

Чөйчөк. Алтын.
Бийиктиги 5,1, диаметри 7,2

Vessel. Gold.
Height 5.1, diameter 7.2

Сосуд. Золото.
Высота 5,1, диаметр 7,2

Мончоктун бөлүгү.
Алтын.

Узундугу 3,5, диаметри 1,8 x 1,5

Fragment of a pendant.
Gold.

Length 3.5, diameter 1.8 x 1.5

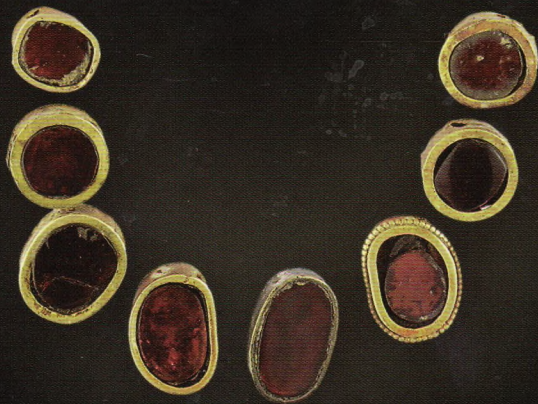
Фрагмент подвески.
Золото.

Длина 3,5, диаметр 1,8 x 1,5

Чүй өрөөнү.
Шамшы көрүстөнү.
IV – VI к. башы.

Chui valley.
Shamshi burial ground.
IV-beginning of VI century

Чуйская долина.
Моги́льник Шамши.
IV – нач. VI вв.

Тоголор. Алтын, күмүш, паста,
айнек.
Диаметри 0,7 x 0,7; 1,3 x 0,8.

Plaques. Gold, silver, paste, glass.
Diameter 0.7 x 0.7; 1.3 x 0.8

Бляшки. Золото, серебро, паста,
стекло.
Диаметр 0,7 x 0,7; 1,3 x 0,8

Чүй өрөөнү.
Шамшы көрүстөнү.
IV – VI к. башы.

Chui valley.
Shamshi burial ground.
IV-beginning of VI century

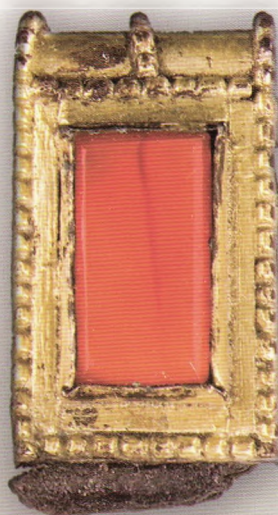
Чуйская долина.
Моги́льник Шамши.
IV – нач. VI вв.

Ажыдаардын башынын
келбети.
Алтын, күмүш, жыгач, гранат,
майда шүрү. 12,5 x 5,5

Stylized image of dragon's
head.
Gold, silver, wood, garnet,
granulation. 12.5 x 5.5

Стилизованное изображение
головы дракона.
Золото, серебро, дерево,
гранат; зернь. 12,5 x 5,5

Чүй өрөөнү.
Шамшы көрүстөнү.
IV – VI к. башы.

Chui valley.
Shamshi burial ground.
IV-beginning of VI century

Чуйская долина.
Могильник Шамши.
IV – нач. VI вв.

Ат-жабдыктын бастырмалары,
тоголору.
Алтын, коло, тери, акак.

Plates, plaques for harness.
Gold, bronze, leather, cornelian.

Накладки, бляшки конского
снаряжения.
Золото, бронза, кожа, сердолик

Чүй өрөөнү.
Шамшы көрүстөнү.
IV – VI к. башы.

Chui valley.
Shamshi burial ground.
IV-beginning of VI century

Чуйская долина.
Могильник Шамши.
IV – нач. VI вв.

Көмөлдүрүктүн бастырмалар.
Алтын буусуна карматылган коло.
7 x 5; 5 x 5

Plates for breast belt of harness.
Bronze, gilding, cornelian.
7 x 5; 5 x 5

Накладки нагрудного ремня конской сбруи.
Бронза, позолота, сердолик.
7 x 5; 5 x 5

Тегерек тоголуу төңөлүк.
Коло, тери, акак.
Узундугу 10, диаметри 3,5

Psalia with round plaques.
Bronze, leather, cornelian.
Length 10, diameter 3.5

Псалии с круглыми бляшками.
Бронза, кожа, сердолик.
Длина 10, диаметр 3,5

ЧҮЙ ӨРӨНҮ, «КРАСНЫЙ СТРОИТЕЛЬ» КӨРҮСТӨНҮ. III-VI КК. CHUI VALLEY, "KRASNYI STROITEL" BURIAL MOUND. III-VI CENTURIES. ЧУЙСКАЯ ДОЛИНА, КУРГАН «КРАСНЫЙ СТРОИТЕЛЬ». III-VI ВВ.

Ар кыл чанда учуроочу буюмдардын тобу кирпич жасоочу «Красный строитель» заводуна жакын жерден кокусунан табылган. Алтындан, күмүштөн, темирден жасалган 43 буюм маркумдун жанына коюлган. Алардын ичинен өзгөчө көңүлдү бурган күмүштөн жасалган, бугулардын келбети түшүрүлгөн торчолуу того.

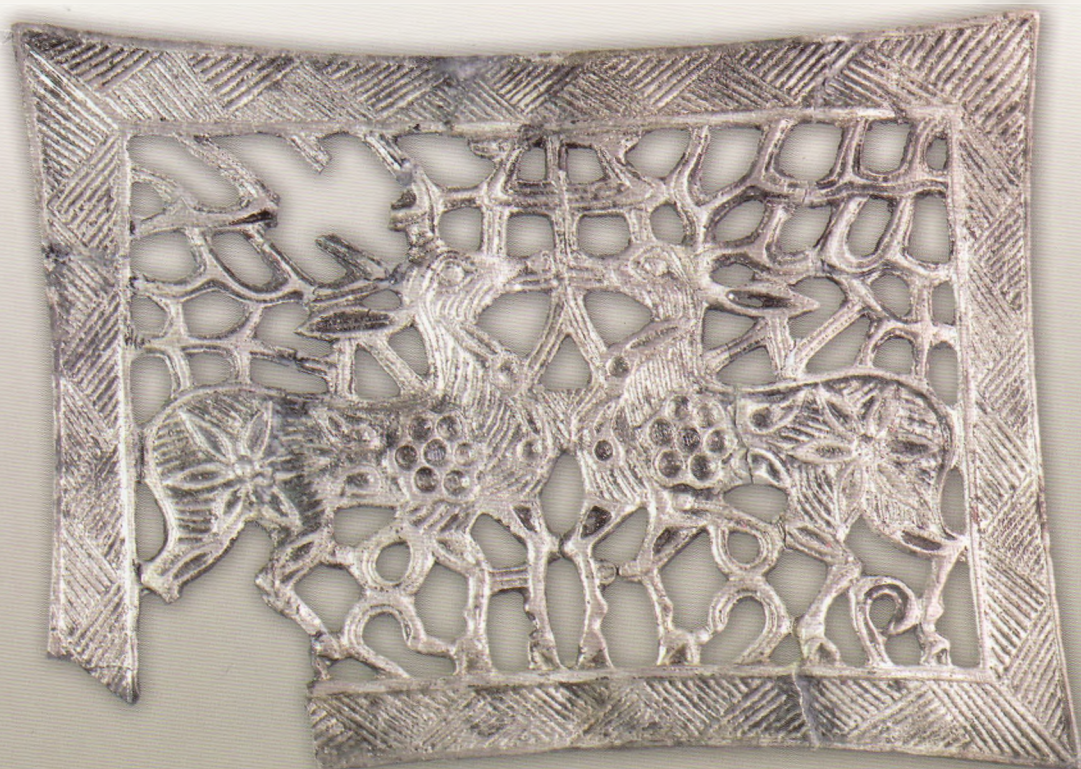
Unique treasures were found in a neglected burial mound which was accidentally uncovered at the "Krasnyi Stroitel" brick-making plant. The inventory includes 43 items, including 8 items made of gold. A silver plaque with mirror images of deer deserves special attention.

Уникальные материалы были найдены в разрушенном курганном погребении, случайно обнаруженном в глиняном карьере кирпичного завода «Красный строитель». Погребальный инвентарь включает 43 предмета, из которых 8 украшений из золота. Особое внимание заслуживает серебряная ажурная бляшка с зеркальным изображением оленей.

Торчолуу того.
Күмүш. 7,5 x 10

Belt buckle.
Silver. 7.5 x 10

Ажурная бляшка.
Серебро. 7,5 x 10

Дарак сымал шарттуу жасалган
кооздук буюм.
Алтын. Бийиктиги 5,5

Stylized image of
"Life Tree"
Gold. Height 5.5

Стилизованное изображение
«Древа жизни»
Золото. Высота 5,5

Чүй өрөөнү,
«Красный строитель»
көрүстөнү. III-VI кк.

Chui Valley,
"Krasnyi Stroitel" burial mound.
III-VI centuries.

Чуйская долина,
курган «Красный строитель».
III-VI вв.

Көкүрөккө тагылуучу
кооздук буюм.
Алтын. 6,5 x 6

Pectoral – a breast
adornment.
Gold. 6.5 x 6

Пектораль – нагрудное
украшение.
Золото. 6,5 x 6

Чүй өрөөнү,
«Красный строитель» көрүстөнү.
III-VI кк.

Билериктер,
коңгуроочолор, тоголор.
Алтын.

Chui Valley,
"Krasnyi Stroitel" burial mound.
III-VI centuries.

Bracelets,
little bell, sewn plaques.
Gold.

Чуйская долина,
курган «Красный строитель».
III-VI вв.

Браслеты,
бубенчик, нашивные бляшки.
Золото.

АЛАЙ, ЖАЛПАК-ДӨБӨ КӨРҮСТӨНҮ. II-V КК.
 ALAI, JALPAK-DYOBYO BURIAL GROUND. II-V CENTURIES
 АЛАЙ, МОГИЛЬНИК ДЖАЛПАК-ДЁБЁ. II-V ВВ.

Чыгыштан чыккан Улуу көч дооруна таандык Чоң-Алайдын Жалпак-Дөбө көрүстөнүнөн археолог Абетеков А.К. тарабынан изилденип табылган эстеликтер кызыгууну туудурат. Көлөмдүү эстеликте миңге жакын көрүстөн жайгашкан. Көпчүлүк көрүстөндөр байыркы мезгилде эле көркоолор тарабынан уурдалган. Казуу учурунда бир көрүстөндөн маркум ордуна көмүлгөн узундугу 25 см тул табылган. Тулдун баш тарабында алтындан жасалган беткап менен жабылган. Ушул эле жерден отузга жакын ар кыл металлды, асыл таштарды кошуп жасаган буюмдар табылган. Буюмдар тобунда медальон, алтын сырға, тоголор, шакектер, бүчүлөр жана эки идиш болгон.

Of great interest are archaeological monuments from the epoch of the Great Migration of Nations from Jalpak-Dyobyu burial ground. Excavations of this burial ground were carried out by archeologist A.K. Abetokov. It is one of the largest burial grounds of Alai Valley, which contains around one thousand irregularly-placed burial mounds. Almost all of them were ransacked as early as ancient times. A cenotaph was found in one of the burial mounds: instead of a skeleton there was wooden bar approximately 25 cm long, one end of which was covered by a miniature golden mortuary mask. Here also were more than 30 golden items made in the polychromatic style. These included a medallion, golden earring, sewn plaques made of gold foil, rings and fasteners, decorated by stones and two bowls.

Одним из крупных памятников Алайской долины является могильник Джалпак – Дёбё, раскопки которого проводились археологом Абетековым А.К. Могильник насчитывает более ста бессистемно расположенных земляных курганов. Почти все они были разграблены еще в древности. В одном из курганов было обнаружено кенотафное захоронение: вместо скелета лежал небольшой деревянный брусок, длиной около 25 см, один конец которого был покрыт миниатюрной золотой погребальной маской. Тут же находилось более 30 золотых предметов, выполненных в полихромном стиле, среди них медальон, золотая серьга, нашивные бляшки из золотой фольги, перстни и застёжки, украшенные камнями и две чаши.

Алтын бет-кап. 7,5 x 5,3

Маска. Золото. 7.5 x 5.3

The mask. Gold. 7,5 x 5,3

Алай, Жалпак-Дөбө көрүстөнү.
II-V кк.

Alai, Jalpack-Dyobyu burial
ground. II-V centuries.

Алай, могильник Джалпак-Дөбө.
II-V вв.

Тамчы сымал того.

Алтын, гранат; майда шуру
1,9 x 1,2 x 0,5

A drop-shaped medallion.
Gold, garnet; granulation.
1.9 x 1.2 x 0.5

Бляшка каплевидной формы.
Золото, гранат; зернь.
1,9 x 1,2 x 0,5

Асыл таштуу шакек.
Алтын, янтарь.
Диаметри 2,0

Ring.
Gold, amber.
Diameter 2.0

Перстень.
Золото, янтарь.
Диаметр 2,0

Төрт бурчтуу того.
Алтын, гранат; майда шуру
1,7 x 1,4

Square-shaped plaque.
Gold, garnet; granulation
1.7 x 1.4

Бляшка квадратной формы.
Золото, гранат; зернь.
1,7 x 1,4

Алай, Жалпак-Дөбө көрүстөнү.
II-V кк.

Торчолуу тоголор.
Алтын.
Диаметри 1, 5; 2,0

Alai, Jalpak-Dyobyu burial
ground. II-V centuries.

Open worked plaque.
Gold.
Diameters 1.5; 2.0

Алай, могильник Джалпак-Дөбө.
II-V вв.

Бляшки ажурные.
Золото.
Диаметры 1,5; 2,0

Сырга. Талдык көрүстөнү.
Алтын.

The earring. Tal dyk burial
ground. Gold

Серьга. Могильник Талдык.
Золото.

Илме кооздук.
Алтын. Узундугу 4,4

The pendant.
Gold. Length 4.4

Подвеска.
Золото. Длина 4,4

КЫРГЫЗСТАНДЫН ОРТО КЫЛЫМДАГЫ ЭСТЕЛИКТЕРИ MONUMENTS OF MEDIEVAL KYRGYZSTAN ПАМЯТНИКИ СРЕДНЕВЕКОВОГО КЫРГЫЗСТАНА

Дүйнөлүк маанидеги мурас катарына орто кылымдардагы Кыргызстан жергесиндеги буддизм, христианство, ислам жана башка диний агымдардын калтырган табылгалары кирет. Буддизм маданияты жана искусствосу Кыргызстандын түндүк аймагында VIII кылымда тараган. Табылгалардын ичинен буддалык статуэткалар өзгөчө көңүлдү бурат. Буддалык жана индуисттик статуэткалардан таажылуу Будда, Бодхисаттва, Парвати деп шарттуу аталган статуэткалар өзгөчөлөнүп турат.

The Collection includes artifacts of Buddhist history and culture dating to the VII-VIII century, which were found in northern Kyrgyzstan. Among the finds, the small gilded bronze statuettes of a Buddhist pantheon are of special interest. The collection includes bronze Buddhist and Hindu statuette, including of Buddha, Bodhisattwa, and Parvati.

К памятникам мирового наследия относятся археологические материалы буддийской культуры, получившие распространение в северных районах Кыргызстана в VIII в. В музейной коллекции особый интерес представляют небольшие позолоченные бронзовые статуэтки - Будда Венчанный, Бодхисаттва, Парвати и др.

Чуй өрөөнү. VIII к.

Будда келбети.
Алтын, күмүш буусуна кармалган коло.
Бийиктиги 35,0

Chui valley. VIII century.

Buddha Crowned.
Bronze, gilding, silver.
Height 35.0

Чуйская долина. VIII в.

Будда.
Бронза, позолота, серебрение.
Высота 35,0

Таажылуу Будда такта лотос турумунда отурат, башын айланта даңк белгиси - нимб тартылган, көзүнө жана чекесине күмүш чөгөрүлгөн. Статуэтка Чоң Чуй каналын куруу учурунда табылган.

Buddha sits on his throne in the lotus pose; his head is adorned by a crown and by nimbus as a symbol of glory, his eyes and forehead adornment is encrusted in silver. The statuette was found during construction of Big Chui canal.

Будда Венчанный сидит на троне в позе лотоса, голову украшает корона и нимб-знак славы, глаза и урна на лбу инкрустированы серебром. Статуэтка найдена во время строительства Большого Чуйского канала.

Таажылуу Будда. Коло, күмүш.
Бийиктиги 15,0

Buddha Crowned. Bronze, silver.
Height 15.0

Будда Венчанный. Бронза, серебро.
Высота 15,0

Чуй өрөөнү. VIII к.

Chui valley. VIII century.

Чуйская долина. VIII в.

Того.

Алтын буусуна кармалган
коло. 8,0 x 9,0

Open worked plaque.
Bronze, gilding. 8.0 x 9.0

Бляшка ажурная.
Бронза, позолота. 8,0 x 9,0

Буддалык статуэтка.
Коло. Бийиктиги 15,3

Buddhist statuette.
Bronze. Height 15.3

Буддийская статуэтка.
Бронза. Высота 15,3

Чуй өрөөнү. Ак-Бешим.
VIII к.

Торчолуу того.
Алтын буусуна кармалган коло.
Диаметри 8,0

Chui valley. Ak-Beshim.
VIII century.

Open worked plaque.
Bronze, gilding.
Diameter 8.0

Чуйская долина. Ак-Бешим.
VIII в.

Бляшка ажурная.
Бронза, позолота.
Диаметр 8,0

Того.
Алтын буусуна кармалган коло.
Узундугу 11,6

Plaque.
Bronze, gilding.
Length 11.6

Бляшка.
Бронза, позолота.
Длина 11,6

Того.
Алтын буусуна кармалган коло.
Узундугу 8,3

Plaque.
Bronze, gilding.
Length 8.3

Бляшка.
Бронза, позолота.
Длина 8,3

Топчу сымал того.
Кочкор өрөөнү, Сүтүү-Булак
көрүстөнү. IV-V вв.
Алтын. Диаметри 3,6

Stud-shaped plaque.
Kochkor valley, Suttu-Bulak burial
ground. IV-V centuries.
Gold. Diameter 3.6

Бляшка – запонкообразная.
Кочкорская долина, могильник
Сюттю-Булак. IV-V вв.
Золото. Диаметр 3,6

1998 жылы Кочкор өрөөнүндө археологиялык казуу учурунда IV-VI кылымдарга таандык алтындан жасалган кооздук буюмдар табылган. Мына ушул сыяктуу табылгалар эрте темир доорунан бери өнүгүп, муундан-мунга өтүп отуруп, бүгүнкү күндөрү кыргыз чеберлерине чейин жетип өзгөчө мүнөзү бар улуттук искусство жүзүн чагылдырат.

Golden adornments of IV-VII centuries were found in Kochkor valley in 1998 during archaeological excavations of burial mounds. They demonstrate the tradition of jewelry artwork which started with the early nomads and testify to the talent of Kyrgyz craftsman through the ages.

Во время археологических раскопок курганов в Кочкорской долине в 1998 были найдены золотые украшения IV-VII вв. Они говорят о преемственности традиций ювелирного искусства начиная с эпохи ранних кочевников и дошедших до нас в прекрасных творениях кыргызских мастеров, создавших самобытное национальное искусство, уходящее своими корнями в глубины веков.

Илме кооздук. Кочкор өрөөнү.
Бел-Саз көрүстөнү. VII-VIII кк.
Алтын, перламутр. 2 x 1

Pendant. Kochkor valley,
Bel-Saz burial ground.
VII-VIII centuries.
Gold, nacre. 2 x 1

Подвеска.
Кочкорская долина,
могильник Бель-Саз. VII-VIII вв.
Золото, перламутр. 2 x 1

